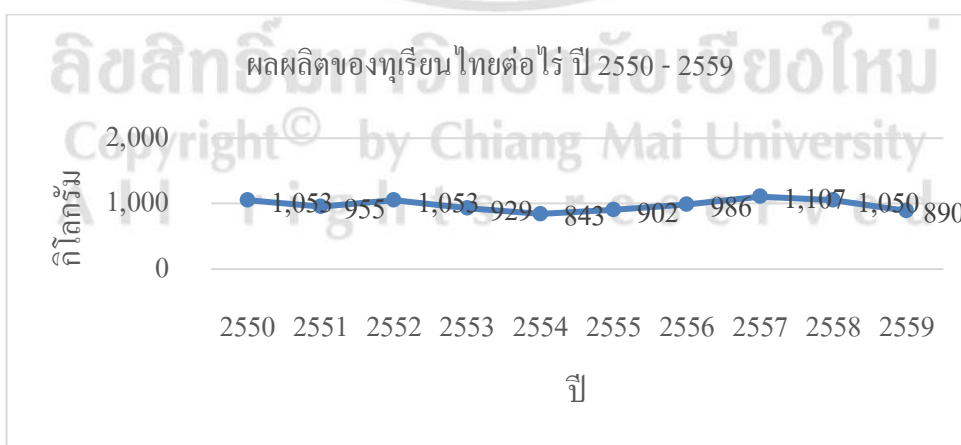

บทที่ 1

บทนำ

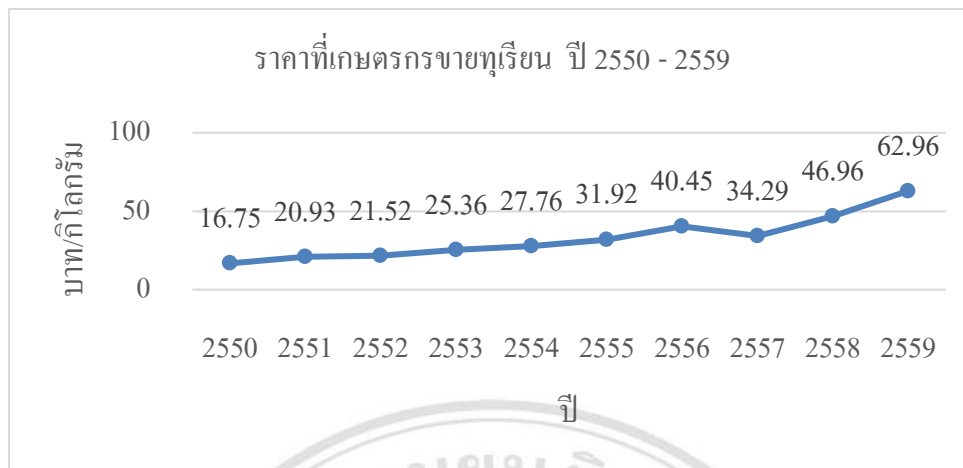
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ทุเรียน (Durian) เป็นผลไม้เมืองร้อนที่ขึ้นชื่อของประเทศไทย โดยได้รับการขนานนามในประเทศไทยว่าเป็น “ราชาแห่งผลไม้” (King of Fruits) ด้วยลักษณะภายนอกของทุเรียนที่มีผลเป็นหนามคล้ายมงกุฎของพระราชา และเนื้อในที่มีสีเหลืองทองมีรสชาติอร่อยรวมถึงมีกลิ่นที่เฉพาะตัว ทั้งยังเป็นผลไม้ที่อุดมไปด้วยคุณค่าทางโภชนาการ โดยในปัจจุบันทุเรียนเป็นที่นิยมในการบริโภคอย่างแพร่หลาย ทั้งบริโภคสดและบริโภคจากผลิตภัณฑ์แปรรูป นอกจากทุเรียนจะเป็นผลไม้ที่นิยมบริโภคในประเทศแล้ว ทุเรียนยังจัดเป็นไม้ผลเศรษฐกิจของประเทศไทยในการส่งออกอีกด้วย ทุเรียนที่เกษตรกรปลูกในประเทศไทยมีหลากหลายสายพันธุ์เช่น หมอนทอง ชะนี ก้านยาว กบ และกระดุม เป็นต้น ซึ่งทุเรียนสายพันธุ์ที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดคือ หมอนทอง โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตทุเรียนเพื่อการส่งออกเป็นอันดับหนึ่งของโลก ในปี พ.ศ. 2559 ตลาดส่งออกทุเรียน 5 อันดับแรกของประเทศไทยได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน,ฮ่องกง, สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม, ใต้หวัน และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ตามลำดับ (กระทรวงพาณิชย์, 2560)

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2560)

ภาพที่ 1.1 ผลผลิตของทุเรียนไทยต่อไร่ ปี พ.ศ. 2550 – 2559

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2560)

ภาพที่ 1.2 ราคาที่เกษตรกรขายทุเรียนปี พ.ศ. 2550 - 2559

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปลูกทุเรียนทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2559 มีเนื้อที่ให้ผลผลิตรวม 582,651 ไร่ ให้ผลผลิต 524,063 ตัน และให้ผลผลิตต่อไร่ 890 กิโลกรัม ซึ่งจากภาพที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าผลผลิตของทุเรียนต่อไร่ปี พ.ศ. 2550 - 2559 มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่จากภาพที่ 1.2 ราคาที่เกษตรกรขายทุเรียนได้ปี พ.ศ. 2550 - 2559 มีแนวโน้มราคาที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) แหล่งผลิตทุเรียน 5 อันดับแรกของประเทศไทยอยู่ที่จังหวัด จันทบุรี, ชุมพร, ระยอง, ยะลา และนครศรีธรรมราช ตามลำดับ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) โดยในปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยส่งออกทุเรียนทุกผลิตภัณฑ์รวมประมาณ 424,000 ตัน มูลค่ากว่า 20,013 ล้านบาท โดยร้อยละ 95 ของการส่งออกทั้งหมดเป็นการส่งออกทุเรียนประเภททุเรียนสดจำนวนประมาณ 402,000 ตัน มูลค่ากว่า 17,468 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560)

ตารางที่ 1.1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนสด ปี พ.ศ. 2556 - 2559

ปี พ.ศ.	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2556	367,057	7,344
2557	369,602	12,435
2558	358,192	13,246
2559	402,660	17,468

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2560)

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าปริมาณและมูลค่าการส่งออกทุเรียนสด เพิ่มขึ้นจาก 367,057 ตัน มูลค่า 7,344 ล้านบาท ในปี 2556 เป็น 369,602 ตันมูลค่า 12,435 ล้านบาท ในปี 2557 และ เพิ่มขึ้นจาก 358,192 ตัน มูลค่า 13,246 ล้านบาท ในปี 2558 เป็น 402,660 ตันมูลค่า 17,468 ล้านบาท ในปี 2559

สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศคู่ค้าสินค้าเกษตรอันดับที่ 1 ของประเทศไทยโดยในระหว่างปี พ.ศ. 2555 - 2557 มีสัดส่วนการค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนร้อยละ 10.48 ของมูลค่าการค้าสินค้าเกษตรของประเทศไทยกับโลก โดยในปีพ.ศ. 2555 มีมูลค่าการค้าสินค้าเกษตร 127,355 ล้านบาท และมีมูลค่าเพิ่มขึ้นต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2556 และ 2557 เป็นมูลค่า 140,265 ล้านบาทและ 171,393 ล้านบาท คิดเป็นมูลค่าการค้าสินค้าเกษตรเฉลี่ยปีละ 146,338 ล้านบาท มีอัตราการค่าเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 16.01 ต่อปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) ทั้งนี้ประเทศไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าสินค้าเกษตรกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมาโดยตลอด ซึ่งจะเห็นได้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย และมีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกๆ ปี โดยผลไม้ที่ประเทศไทยส่งออกไปจีนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ทุเรียน ลำไย และมังคุด ตามลำดับ

ตารางที่ 1.2 ตลาดส่งออกทุเรียน 5 อันดับแรกของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559

ลำดับ	ประเทศ	ปี 2559		
		ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละ
1	สาธารณรัฐประชาชนจีน	157,508	8,948	51.22
2	ฮ่องกง	145,920	4,941	28.28
3	สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	84,850	2,869	16.43
4	ไต้หวัน	7,740	350	2.01
5	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	1,959	130	0.74

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ (2560)

การที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นตลาดการส่งออกทุเรียนสดที่สำคัญที่สุดของประเทศไทยนั้น เนื่องจากทุเรียนเป็นผลไม้ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนไม่สามารถเพาะปลูกได้ ด้วยลักษณะภูมิอากาศและภูมิประเทศที่ไม่เอื้ออำนวยในการเพาะปลูก จึงทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนต้องนำเข้าทุเรียนเพื่อบริโภคทั้งหมด อีกทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีประชากรจำนวนมาก มีเส้นทางขนส่งที่หลากหลายทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ใช้ระยะเวลาในการขนส่งเร็วเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ สอดรับกับข้อจำกัดของผลไม้สดที่มีอายุในการเก็บรักษาสั้น โดยประเทศ

ไทยได้รับอนุญาตจากสำนักควบคุมคุณภาพและตรวจสอบกักกันโรคแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (General Administration of Quality Supervision Inspection and Quarantine of People Republic of China - AQSIQ) ให้ทุเรียนสดจากประเทศไทยสามารถนำไปจำหน่ายในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ โดยนับว่าเป็นสินค้าชั้นสูง (Hi-End) โดยในปี พ.ศ. 2557 ทุเรียนสดของไทยมีราคาขายส่งเฉลี่ยในตลาดขายส่งผักและผลไม้บริเวณเจียงหนานของสาธารณรัฐประชาชนจีน เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 ในขณะที่ราคาขายปลีกในห้างโมเดิร์นเทรดในนครกว่างโจวเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 15 (กรมเอเชียตะวันออกกระทรวงการต่างประเทศ, 2558)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ที่มา : กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (2557)

ภาพที่ 1.3 แสดงขั้นตอนการส่งออก : ทุเรียนสด

ตารางที่ 1.3 มูลค่าการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับจีน ปี พ.ศ. 2555 - 2557

มูลค่า: ล้านบาท

	มูลค่าการค้าไทย-จีน					มูลค่าการค้าไทย-โลก เฉลี่ย	สัดส่วน ^{1/} (ร้อยละ)	เปรียบเทียบมูลค่าการค้า (ม.ค.-ม.ค.)			
	2555	2556	2557	เฉลี่ย	GR (ร้อยละ)			2557	2558	ส่วนต่าง	GR (ร้อยละ)
การค้า	127,355	140,265	171,393	146,338	16.01	1,395,798	10.48	15,905	13,508	-2,397	-15.07
ส่งออก	85,686	97,101	123,314	102,033	19.96	986,855	10.34	11,124	8,623	-2,501	-22.48
นำเข้า	41,669	43,165	48,079	44,304	7.42	408,943	10.83	4,782	4,885	104	2.17
ดุลการค้า	44,017	53,936	75,235	57,729		577,912		6,342	3,737	-2,605	

๑.หมายเหตุ: ^{1/} สัดส่วนมูลค่าการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับจีนเทียบกับมูลค่าการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับโลก (เฉลี่ยปี 2555 - 2557)

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2557)

จากตารางที่ 1.3 จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลมูลค่าการค้าสินค้าเกษตรระหว่างไทยกับจีน ปี พ.ศ. 2555 - 2557 นั้น ถึงแม้ว่าจีนจะเป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรหลักของไทย แต่ในขณะเดียวกันไทยก็นำเข้าสินค้าเกษตรจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นจำนวนมากเช่นกัน แม้ว่าในปัจจุบันทุเรียนไทยจะยังสามารถครองตลาดจีนได้อย่างเหนียวแน่นด้วยสัดส่วนเกือบทั้งหมดของการนำเข้าทุเรียนของจีน อย่างไรก็ตามทุเรียนไทยอาจต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันในจีนที่เข้มข้น โดยคู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกทุเรียนของไทยได้แก่ประเทศเวียดนาม และมาเลเซีย โดยเฉพาะทุเรียนจากมาเลเซียที่มีจุดเด่นด้านรสชาติที่อร่อย มัน และหอมหวาน ซึ่งหากผู้ประกอบการมาเลเซียสามารถพัฒนาสายพันธุ์ให้มีความคงทนมากขึ้นอาจทำให้ทุเรียนมาเลเซียเป็นคู่แข่งที่ผู้ประกอบการไทยไม่ควรมองข้าม ทั้งนี้ประเทศไทยจำเป็นต้องรักษาตลาดการส่งออกของจีนไว้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งคาดว่าในอนาคตสถานการณ์การแข่งขันจะเข้มข้นมากขึ้น เนื่องจากจีนยังคงพยายามแสวงหาแหล่งนำเข้าใหม่ๆ เพื่อรองรับกับความต้องการภายในประเทศที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น

จากข้อมูลที่กำลังมาข้างหน้าแสดงให้เห็นถึงโอกาสเติบโตของการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวคือสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นเป้าหมายที่ใหญ่ที่สุดในการส่งออกทุเรียนสดของไทย ดังนั้นการศึกษาร้านี้จึงสนใจศึกษาตลาดการส่งออกทุเรียนสดของไทย วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนและพยากรณ์มูลค่าการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้ผลการศึกษาดังกล่าว เป็นแนวทางในการตัดสินใจวางแผนการผลิตและการส่งออกสำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน และพ่อค้าคนกลาง หรือผู้ทำการส่งออกทุเรียนสดไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้อย่างแม่นยำมากขึ้น และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนในอนาคต ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรและตลาดการส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ตลาดการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อพยากรณ์มูลค่าการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงการผลิตและตลาดการส่งออกทุเรียนสดของไทย ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจวางแผนการผลิตและการส่งออกสำหรับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน และพ่อค้าคนกลาง หรือผู้ส่งออกทุเรียนสด ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

2. เพื่อให้ทราบถึงการคาดการณ์มูลค่าการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน และพ่อค้าคนกลาง หรือผู้ส่งออกในการวางแผนการส่งออกทุเรียนสด และภาครัฐในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรและตลาดการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

1.4 นิยามศัพท์

ทุเรียนสด หมายถึง ผลทุเรียนสดที่ส่งออกในรหัสสินค้าที่ใช้ศึกษา คือ HS 0810600000 สำหรับเดือนมกราคม พ.ศ. 2550 - เดือนมกราคม พ.ศ. 2561

การส่งออก หมายถึง การจัดส่งสินค้าหรือบริการจากประเทศต้นทางสู่ประเทศปลายทาง ทั้งทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ โดยประเทศผู้ส่งสินค้าหรือบริการออกเรียกว่า "ผู้ส่งออก" โดยในการศึกษารั้งนี้เป็นการส่งออกทุเรียนสดของไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

ฝั่ง หมายถึง นักธุรกิจผู้ส่งออก หรือพ่อค้าคนกลางที่เข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุทุเรียนสด เพื่อรับซื้อทุเรียนสดถึงในสวน และส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) หมายถึง การประเมินจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของการส่งออกทุเรียนสดและลำไยสดของประเทศไทยไปยังประเทศในกลุ่มประชาคมอาเซียน

- จุดแข็ง (Strengths) คือ ทรัพยากรที่ประเทศไทยได้พัฒนาเป็นขีดความสามารถและกระบวนการซึ่งนำมาใช้และพัฒนาไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน

- จุดอ่อน (Weaknesses) คือ ทรัพยากรและความสามารถที่ประเทศไทยยังขาดหรือมีไม่เพียงพอ ทำให้เสียเปรียบในการแข่งขัน

- โอกาส (Opportunities) คือ แนวโน้มหรือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นบวกหรือที่จะช่วยปรับปรุงการดำเนินงานของประเทศไทย

- อุปสรรค (Threats) คือ แนวโน้มหรือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นลบหรือที่จะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของประเทศไทย